

Kungl. Utrikesdepartementet.

Avd:

Grupp:

Mål: 45.

Weiss, Hermann Teddy

Kitschmann
Biedermann
Bannert
Weiss
Klausch
Langdy (Langlet)
Huszar, Juri
Molnar, Otto
Langfeldär
Anger
Berg
Mezey, von
Huszar, Imre
 Huszar, Lazlo
Ziegler, Axel
Eriksson, Gunnar
Heinrich
Kola, Mitzi och Maria
Två ungerska judar
Katz
"Josef" , kontaktman i Budapest
"Erwe" (Wallenberg)
Fischer, Philip

Avskrift av strängt förtroligt handbrev från
beskickningsrådet Göransson, Bonn, till l.sekr.
Knut Hammarskjöld, dagtecknat den 21 november 1955.

Härmed ber jag få överlämna av herrar Lindberg och
Lundström uppgjorda promemorior rörande samtal med Horst
Kitschmann, Paul Biedermann och Josef Bannert.

Jag ber vidare få översända en i dag hit ankommen
uppteckning av vissa till Konsulatet i München av tyske
medborgaren Hermann Weiss lämnade upplysningar rörande
Wallenberg. Weiss, som själv undertecknat uppteckningen
uppsökte konsulatet den 18 dennes. Weiss, som den 9 okt
ber i år återkom ur rysk fångenskap, säger sig under hem
resan i Sverdlovsk ha träffat två personer, som på det b
stämdaste uppgav, att de kort tid innan, d.v.s. kort tid
före augusti 1955, sett Wallenberg i området Kolimar i
Sibirien.

Konsulatets uppteckning har delgetts Lorentzon.

Slutligen närslutes en uppteckning av Bergensträhle
angående ett samtal, som han på begäran av Lindberg och
Lundström haft med en viss Fritz Klausch.

Beim Konsulat erscheint Herr Hermann W e i s s , Pass Nr. 9225372, ausgestellt von der Landeshauptstadt München, der lt. Heimkehrerbescheinigung vom Lager Friedland bei Göttingen Nr. 14 636 am 9. Oktober 1955 im Bundesgebiet eingetroffen ist. Derzeitige Adresse: München 8, Comenius-Strasse 10.

Herr Weiss gibt folgendes zu

P R O T O K O L L :

Ich war bei Kriegsende, d.h. im November 1944 bis Februar 1945 als deutscher Wehrmachtsangehöriger in Budapest stationiert und machte dort die Bekanntschaft des schwedischen Diplomaten Herrn Raoul W a l l e n b e r g. Aus jener Zeit ist mir ein weiterer schwedischer Diplomat, Herr Professor Langdy (?), Leiter des Schwedischen Roten Kreuzes, bekannt; darüber hinaus noch weitere Angehörige der Königl. Schwedischen Gesandtschaft in Budapest, Ulleut. 66c, deren Namen mir leider nicht gegenwärtig sind. Meine Beziehungen zu Herrn Wallenberg wurden dadurch hergestellt, dass ich Gelegenheit hatte, in das jüdische Getto zu gelangen und auf diese Weise den Zielen der Schwedischen Mission meine Unterstützung angedeihen lassen konnte. Zu der Zeit, als Herr Wallenberg aus Budapest verschwand, befand ich mich noch in dieser Stadt und wohnte sogar in dem Hause der Königl. Schwedischen Gesandtschaft, Ulleut. 66c. Später wurde ich selbst von den Russen verhaftet; es wurde mir u.a. vorgeworfen, dass ich insofern gegen die Interessen der Besatzungsmacht verstossen habe, als ich den Inhabern von Schwedischen Schutzpässen, die als englische Agenten angeklagt wurden, meine Hilfe habe zuteil werden lassen. Während meines zwangsweisen Aufenthalts in Russland habe ich keine Verbindung zu Herrn Wallenberg gehabt, auch nichts von ihm von dritter Seite gehört. Erst als ich mich auf der Heimreise befand, traf ich zufällig auf dem Bahnhof Swerdlowsk/Ural zwei Bekannte aus meiner Budapester Zeit, die seinerzeit noch Schwedische Schutzpässe besaßen, 1948 aber trotzdem verschleppt wurden. Die Namen dieser beiden Personen

sind mir leider nicht bekannt; diese Herren erklärten mir jedoch auf das Bestimmteste, dass sie Herrn Wallenberg, der ihnen aus ihrer Budapester Zeit bekannt war, noch vor kurzem, also vor August 1955, im Raume Kolimar/Sibirien, gesehen haben.

Ich bin durch einen Artikel in der Süddeutschen Zeitung vom 11. November 1955 wieder auf Herrn Wallenberg aufmerksam geworden und möchte hierdurch gern zu einer evtl. Klärung der Angelegenheit beitragen.

München, den 18. November 1955/Am.

Avskrift av chiffrertelegram från UD till
Anger, Wien, nr 83, 23.11.55.

(tel. upprepat till Anger i Paris, då denne
ännu befann sig där) 24.11.55. nr 39.

Anger från Knut Hammarskjöld.
Erinrar Du Dig om en tysk vid namn
Hermann Weiss under de sista månaderna
i Budapest hade kontakt med beskickningen
och Röda Korsmissionen. Han uppger sig
ha känt Wallenberg och genom svenskarnas
förmedling ha besökt ghettot

Avskrift av ch från UD till Besk.Köln
nr 81, 24.11.55.

Till handbrev Göransson-Hammarskjöld 21
november fogade rapport av Hermann Weiss
åberopas.

Följande åtgärder föreslås:

Primo. Enligt vår uppfattning avses med
Kolimar troligen MVD-området Kolyma där stort
antal fångar anses sysselsatta med bl.a. guld-
utvinning. Weiss bör tillfrågas om de två
av honom nämnda tyskarna gävo närmare indi-
kation om lokaliseringen av den av dem upp-
givna platsen, om de enligt hans uppfattning
endast sett eller även talat med Wallenberg
samt om de enligt hans uppfattning voro på
väg att friges.

Secundo. Med Suchdienst bör frågan tagas
upp om vi kunna få uppgifter på eventuellt
från Kolyma hemvända fångar.

Avskrift av ch.tel. till kabs.Lundberg p.t.
besk.Teheran, nr 11, 24.11.55.

För Lundberg. Enligt från konsulatet München
erhållen skriftlig förklaring av Heimkehrer
Hermann Weiss skulle denne för endast några
månader sedan i Sverdlovsk ha träffat tvenne
tyskar, vilka uppgivit sig ha känt Wallenberg
redan i Budapest och senast kort före augusti
månad i år träffat honom i Kolimar i Sibiri-
en. (Sannolikt avses MVD-området Kolyma)

Nödvändiga åtgärder för kontroll och diri-
gering arbetet i Tyskland vidtagas.

Angeläget erfara Eder uppfattning om
Philipp bör informeras på detta stadium.

Avskrift av ch.tel. från UD till besk.Moskva,
nr 350, 25.11.55.

För Sohlman personligen.

Nyligen från Sovjet hemvänd tysk, vilken
uppgger sig ha känt Wallenberg i Budapest, har
uppgivit att han för endast några månader
sedan på bangården i Sverdlovsk skulle ha
träffat två tyskar vilka också känt Wallen-
berg i Budapest och senast kort före augusti
månad i år träffat denne i Kolimar i Sibi-
rien (troligen avses Kolyma).

Familjen och Philipp har tillsvidare ej in-
formerats.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Chiffertelegram (BUD)

Från Paris

Avsant den ~~TELEX~~ 19 kl.

Inkom den 25 11 19 55 kl. 1835

Utskrivet i 4 ex. Detta är ex. nr 3

14.

Edert chiffer 39. För Hammarskjöld från Ånger. Kan ej
påminna mig ha träffat eller i övrigt haft kännedom om näm-
da person.

Westman

KOPIA KOPIA

Från Teheran
Avsant den 26/ 11 19 55 kl. 1330
Inkom den 26/ 11 19 55 kl. 1630
Utskrivet i 4 ex. Detta är ex. nr 2

9.

För Unger från Lundberg. Om läcka rörande nyheten säkert kan undvikas och Philipp ej måste informeras för att förebygga olämpliga åtgärder från hans sida bäst dröja härmed tills stör klarhet nåtts. Han kommer annars att kräva olika aktioner, som äro oförnuftiga men svåra att avisa utan att skapa förtroendekris. Om kris uppstår genom Din tystnad, kan jag senare få lov att désavouera Dig.

Bagge

KOPIA KOPIA

10/12. Danielsson erh. del.

P.M.

angående samtal med Hermann Teddy Weiss, Oberleutnant, motoringenjör, född den 7 juni 1919 i München; adress Comeniusstrasse 10^I (bei Otto Weiss).

Sedan lektor Langlet med ganska stor visshet kunnat erinra sig att han i Budapest vid årsskiftet 1944-45 sammanträffat med en person Weiss och sannolikt även haft honom inneboende Ulleut 66c, begav jag mig lördagen den 3 december till München och sammanträffade med Weiss söndagen den 4. Jag föreställde mig som representant för Röda Korset.

Weiss berättade, att han inryckt som soldat i militärtjänst den 30 november 1938 med tjänstgöring vid Flugabwehrrag. nr 5 i München. Han deltog i kriget i Polen och var därefter stationerad i Lindau, Stuttgart, Mährisch Ostrava, Berlin, Sicilien, Nordafrika. I februari 1942 kom W. till Köln och var därefter stationerad i Duisburg och Münster och kom därefter åter till Mährisch Ostrava (där W:s hustru bodde och bor). Sedermera tjänstgjorde W. i Leipzig, Smolensk, Lüneburg och Kastrup. Efter ytterligare en tjänstgöring i Mährisch Ostrava kom W. i februari 1955 till Aalborg, varifrån han den 19 mars 1944 förflyttades till Budapest.

I juni 1944 sammanträffade W. i Budapest med en ungersk jude vid namn Juri Huszar, vilken tillsammans med en viss Otto Molnar arbetade i en judisk arbetsplats, tegelbruket Drasche. Huszar arbetade hos lektor Langlet och hade även haft med Wallenberg att göra. Genom Huszar kom W. i kontakt med Langlet. Detta hade W. gjort ungefär vid den tid, då han insåg att den tyska ställningen i Ungern var ohållbar och genom att söka skydd hos Svenska Röda Korset försökte W. undslippa att råka i rysk fångenskap - med andra ord deserterade W. Han uppgav, att

hans tjänster utnyttjats av Langlet och Wallenberg, då dessa behövde en man, som emellanåt kunde uppträda i tysk uniform och som därför kunde röra sig friare i Budapest. W. hade huvudsakligen fått i uppdrag att tillställa judar skyddspass. Det var under en sådan expedition som W. sammanträffade med de två ungerska judar, vilka han sedermera återsåg i Sverdlovsk den 24 september 1955.

W. tillfångatogs den 3 april 1945 av ryssarna i Budapest, där han vid denna tidpunkt levde "under jorden". Han fördes den 10 april 1945 till Focsani och därifrån till Vorosjilovgrad 144/14, där han vistades till 1949 och arbetade som chaufför och brigadier (arbetsledare) i ett bilgarage. I februari 1949 fördes W. till lägret Kadéefka 144/1. Den 31 december 1949 dömdes W. till 25 års tvångsarbete enligt § 58:6 och samtidigt därmed förflyttades W. till Berbemaika 144/6, varifrån han i mars 1950 flyttades till Brianka 144/7. Därefter kom W. i september 1952 till Krasnije Polje 144/1, varifrån han flyttades till Gundurovka 144/2, där han var kvar till januari 1952, då han förflyttades till Maximovka. I januari 1953 kom W. till Asbest 159/6, där han vistades till hemtransporten den 24 september 1955, då han inträffade i Sverdlovsk 456/2.

Under hela sin lägertid hade W. använts som bilspecialist och arbetat som arbetsledare och chaufför i olika garage och verkstäder. Han hade aldrig varit utsatt för några längre förhör och aldrig blivit tillfrågad om sitt samröre med Svenska Röda Korset i Budapest. W. hade sökt göra det bästa av situationen i Ryssland och då han tydligen var en duktig motorman, fick han en något privilegierad ställning.

I Sverdlovsk kunde W. röra sig som en fri man och då han under fångenskapen förtjänat en "hel del rubel", vilka han icke kunde utföra ur Ryssland, gick han kvällen den 24 september ut för att "celebrera friheten". Han uppsökte därför restaurangen I. Klasse på Hauptbahnhof i Sverdlovsk. I restaurangen hörde W. att två personer talade ungerska och då han vände sig om, märkte han att personerna ifråga voro de ovannämnda ungerska judarna. W. inledde ett samtal med dessa och då han erinrade dem om att han en gång överlämnat svenska skyddspass till dem, kom samtalet in på Wallenberg. Härvid berättade de två ungrarna, att de så sent som under sommaren 1955 sammanträffat och personligen

talat med Wallenberg i Kolyma-området. W. hade givetvis icke någon kännedom om vilken betydelse som tillmättes den Wallenbergska frågan och hade därför icke närmare gått in på frågorna om vid vilken lägerpunkt i Kolyma-området, som sammanträffandet med Wallenberg skett. W. förutsatte vidare att Wallenberg hade rättighet att skriva brev och att sålunda de svenska myndigheterna hade kännedom om hans vistelseort.

De båda ungrarna ingick i en transport på cirka 100-120 ungrare, varav cirka 80% judar, vilka voro på väg att frigivas. W. fick intrycket, att hans båda ungerska bekanta skulle återvända till Budapest. Han kunde icke erinra sig namnen på dessa. Ungarna hade arresterats av ryssarna före 1948 "wegen einer politischen Geschichte".

Då jag för W. visade en fotografisamling på c:a 20 kort, igenkände W. omedelbart Langlet (jag hade utökat det vanliga porträttgalleriet med ett antal fotografier av personer i samma ålder som Langlet). Om Langfelders fotografi sade W. att denne var "chaufför till Wallenberg". Då W. såg Angers fotografi sade han, att denne varit knuten till beskickningen och om Berg kunde W. meddela, att han spelat kort med denne i Ulleut 66c. Av Wallenberg fanns i fotografisamlingen tre bilder, varav dock W. endast kunde utpeka en. W. kom icke ihåg Angers och Bergs namn utan kände endast igen utseendet.

Om Ulleut 66c kunde W. meddela, att huset egentligen tillhörde en järnhandlare och att denne hade sitt lager i bl.a. källaren. Langlet hade ständigt i sitt sällskap där haft en "äldre dam", som talade "perfekt ryska".

På tal om övriga hus, som Svenska Röda Korset förfogade över i Budapest, nämnde W., att han avlämnat skyddspass bl.a. på Rudolph Ter 6 någon gång under januari 1945. W. ville minnas att han avlämnat passen till de båda ovannämnda ungerska judarna på denna adress. W. uppskattade deras ålder till f.n. 32 - 33 år.

Då vi diskuterade W:s hälsotillstånd och jag uttryckte min förvåning över hans välmående utseende, förklarade han, att han under större delen av fångenskapen fått tillräckligt med föda och att han efter återkomsten lagt kraftigt på hullet. Detta trots att han omedelbart efter hemkomsten intensivt börjat bedriva sport, främst fotboll och is-

hockey. Under fångenskapen hade han ofta sparkat fotboll. W. meddelade i detta sammanhang, att han vid hemkomsten blivit mottagen av sina tidigare idrottskamrater i München och att han nu arbetade som tränare för en sportklubb i München. Han nämnde även att han hade utsikt att som tränare få göra resor i utlandet och inom icke alltför avlägsen framtid hade han planer på att även resa med ett ishockey- eller fotbollslag till Budapest.

Jag reagerade icke på detta uttalande, då en viss provokationsrisk förelåg. Det hade ju annars legat nära till hands att fråga W. om han vid resan till Budapest trodde sig ha möjligheter att spåra de båda ungerska judarna och därmed förråda vårt intresse för detta spår och blotta att vi icke nu vet var Wallenberg befinner sig. Jag sade W. i stället att jag var mycket tacksam för alla hans upplysningar och för det intresse han visade, men att spåret åtminstone vad tidsfaktorn beträffade icke helt stämde med vad vi tidigare visste och "vi vet en hel del om denna sak".

I stället sade jag till W., att han, därest han reste till Budapest, skulle vara mycket försiktig, då han uppsökte sina tidigare vänner, då dessa skulle kunna komprometteras genom ett besök av en utlänning. W. sade sig förstå detta mycket väl, men han ville mycket gärna träffa Juri Huszar. Då vi talade om Huszar, kom resonemanget in på Röda Korsets möjligheter att sända Huszar ett paket. Jag sade, att detta icke ginge för sig, då de ungerska myndigheterna icke tilläte sådana försändelser. Dessutom vågade mottagarna oftast icke acceptera paket från utlandet. Den enda möjlighet att få ett paket till Huszar vore om W. skickade en personlig hälsning genom mig till denne, exempelvis i form av ett fotografi. Detta sade jag för att erhålla ett fotografi, som vi senare i kontrollsyfte kunde visa för Langlet, Anger, Berg och Mezey. W., som tydligen var angelägen om att hjälpa Huszar hämtade där- efter två fotografier i sin bostad och jag lovade göra mitt bästa, ehuru jag givetvis icke kunde garantera att Huszar skulle få någon hjälp. Det ena fotografiet är taget under kriget i Mährisch Ostrava, det andra efter hemkomsten.

W. berättade om Huszar att han är son till en Imre

Huszar, vilken även arbetade för Langlet. Huszars adress i Budapest är Kissfaludy Utca 29. W. har från Ryssland skrivit till Huszar och dennes broder Lazlo Huszar, vilken ävenledes åt bosatt i Budapest under adress Lizt Verdenz Ter 6.

Om Wallenberg kunde W. berätta, att han en gång skaffat denne en bilruta hos Ford-representanten Adam Torro i Vace Ut. Wallenberg har i allmänhet en "mörk paletot" och pälsmössa.

På frågan om W. under fångenskapen träffat någon skandinav, svarade han, att han i Asbest mött två norrmän:

Axel Ziegler, studerande, "känd skidlöpare i Holmenkollen", bosatt i Oslo. Född cirka 1925. Ziegler bortfördes från Asbest i augusti 1955. Vart visste icke W.

Gunnar Eriksson, studerande, sannolikt från Bergen. Född cirka 1925.

Båda norrmännen hade tillhört divisionerna Nordland eller Brunswick.

Stockholm den 5 december 1955.

Undert. Gunnar Lorentzon

Lorentzon/DS

10/12 Danielsson erh.del.

11/12 Bonde Budapest.

P.M.

Över samtal med lektor Waldemar Langlet den 7 december
1955.

Langlet kände icke igen Weiss' fotografi men ansåg det ändock icke uteslutet, att han träffat mannen under de hektiska dagarna före Budapests fall. Langlet kunde bekräfta, att han hade haft att göra med Imre Huszar och även med dennes son Juri. Om Imre Huszar sade Langlet, att denne vore en "förträfflig person", men Juri hade han kommit på med att denne förfalskat Langlets namn på Röda Korsets skyddsbrev.

Langlet hade använt huset Ulleut 66c som högkvarter och sjukhus mot slutet av Budapests belägring. Huset tillhörde en ungersk järnhandlare vid namn Heinrich och Weiss' uppgifter om huset stämde väl överens med Langlets beskrivning.

I Rudolph Ter 6 sade Langlet att han haft tre kvinnliga skyddslingar, nämligen systrarna Mitzi och Maria Kola och deras moder. Däremot kunde Langlet icke erinra sig, att han haft några manliga skyddslingar där men höll det icke för helt uteslutet.

Fru Langlet är född ryska och talar perfekt ryska.

Stockholm den 6 december 1955.

Lorentzon

Avskrift av strängt förtroligt handbrev från
sekreterare Lorentzon till l.beskickningssekrete-
rare Anger, Wien, dagtecknat den 8 december 1955.

Bifogade tvenne fotografier föreställa den nyligen
från rysk fångenskap återvändande tyske medborgaren Hermann
Teddy Weiss, Oberleutnant i Flugabwehr och i det civila
motingenjör, född den 7 juni 1919 i München. Weiss
kom enligt egen uppgift till Budapest den 19 mars 1944.

Ävenledes enligt egen uppgift deserterade Weiss,
då han insåg, att det tyska nederlaget var nära förestå-
ende och fick genom en ungersk jude, Juri Huszar (son
till Imre Huszar) kontakt med Langlet och Wallenberg.
Han bodde sålunda tidvis från november 1944 till januari
1945 i Ulleut 66c och utnyttjades av Langlet och Wallen-
berg bland annat till att bära ut skyddspass till ungers-
ka judar i staden.

Det är fullt klart, att Weiss haft kontakt med
Langlet och han ^{har} i en mycket omfattande porträtt-
samling kunnat utpeka Dig, Wallenberg, Berg, "Wallen-
bergs chaufför" och Langlet.

Vi försöka nu kontrollera Weiss' uppgifter och får
jag därför be Dig telegrafiskt meddela, om Du känner
igen personen på fotografierna från den aktuella tiden
i Budapest.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Chiffertelegram (BUD.)

P 2 Eu I
C. v. L. L.

Från Wien

Avsänt den telex 19 kl.

Inkom den 10/ 12 19 55 kl. 1245.

Utskrivet i 3 ex. Detta är ex. nr 2

74.

Handbrev Lorentzon 8 december.

Anger kan icke erinra sig ha sett Weis
Allard.

KOPIA KOPIA

Avskrift av strängt förtroligt handbrev från
sekr.Lorentzon till konsul Berg, Genua, dagtecknat
den 10 december 1955.

(att vidarebefordras genom chargé d'affaires
König, Rom, enl hbr 10.12.55.)

(Handbrev av samma lydelse sänt till konsul
von Mezey, Oslo, den 10.12.55.

Bifogade fotografier föreställa en tysk medbor-
gare, Hermann Weiss, vilken haft med Langlet och Wallen-
berg att göra vid krigsslutet i Budapest. Han torde
under viss tid ha bott i Ulleut 66c. Det vore av
största intresse få erfara, om Ni kan erinra Eder ha
sett mannen ifråga i Budapest.

Avskrift av personligt och strängt förtroligt
handbrev från kabinettsssekr. Lundberg till chargé
d'affaires Bonde, Budapest, dagtecknat den 11 de-
cember 1955.

Såsom framgår av bifogade avskrift av ett proto-
koll upprättat av konsulatet i München samt av ävenledes
bifogade tvenne promemorior över samtal med tyske medborga-
ren Herman Weiss och lektor Langlet har vi funnit ett spår
i Wallenbergs ärendet, som kan bli av avgörande betydelse

I första hand gäller det nu för oss att komma i
kontakt med de båda ungerska judarna som Weiss uppger
sig ha träffat i Sverdlovsk. Känner Du någon helt till-
förlitlig person på Israels beskickning i Budapest som
kan tänkas känna till om och när den ungerska fång kon-
tingenten från Sverdlovsk inträffat i Ungern? Skulle
det visa sig att Du har en dylik kontakt kan det tänkas
att vi skulle kunna spåra de båda Weisska sagesmännen.
Övervägande flertalet fångar torde vara äldre än 32 år
och en stor del torde återvända till sina respektive hem-
orter utanför Budapest. På så sätt skulle man möjligen
kunna spåra våra vittnen inom en icke alltför stor krets
i Budapest.

Därest Du har en kontaktman som Du litar på torde
Du säkert genom att framhålla Wallenbergs stora insatser
för att rädda tusentals judar under krigsslutet få veder-
börande beredd till att samarbeta. Det är emellertid av
största vikt att Din eventuella medhjälpare icke agerar
på egen hand utan att han håller Dig i förväg orienterad
och Du mig innan något egentligt fältarbete inleds.

Då Du första gången tager upp detta ämne med Din
kollega torde detta bäst ske utomhus eller i varje fall på
en plats som är absolut säker mot avlyssning. Den allra
största diskretion är nödvändig då vi därest spå^{et}ket
skulle vara falskt riskera förråda att vi icke veta var
Wallenberg just nu befinner sig. Jag får bedja Dig agera
med största skyndsamhet dock utan att taga några som helst

risker. Skriftväxling och chiffer i detta ärende torde riktas till mig eller polchefen personligen. Försök dock att undvika för stor ökning i kurir- och chiffertrafiken.

Till sist får jag bedja Dig att så snart Du tagit del av detta brev och bilagorna att personligen bränna desamma.

Avskrift av personligt och strängt förtroligt
handbrev från chargé d'affaires greve Bonde,
Budapest, till kabinettsssekreterare Lundberg,
dagtecknat den 15 december 1955.

Jag ber att få tacka för Ditt brev den 11
dennes, om vars mottagande i Wien jag den 13 via
Norberg per telefon framförde en kryptisk hälsning.

För någon vecka sedan erhöll jag från en
förtrolig förbindelse följande skriftliga information:

"In den vergangenen Wochen sind 780 ungarische Kriegs-
gefangene aus Russland zurückgekehrt. Sie wurden in
einem Uebergangslager in Nyiregyháza sortiert und von
dort nach Sosto weitergeleitet. Cca 270 konnten zu
ihren Familien zurückkehren, die übrigen wurden als
Kriegsverbrecher erklärt und in verschiedene Gefängnisse
überführt. Die meisten kamen von der Gegend von
Krasnojarsk."

Under ett därpå följande samtal med Israels härvarande
chargé d'affaires en pied bragte han själv nyheten på
tal och undrade, om jag tänkte söka kontakt med någon
medlem ur gruppen för att söka ett spår efter Wallenberg,
för vars öde han själv och hans beskickning sedan så
många år intresserade sig och om vilken vi ofta samtalat.

Det föll sig därför naturligt för mig, att
idag taga kontakt med herr Katz med begäran om att få
förelägga hans konsulatsavdelningschef några preliminära
synpunkter på ärendet. Denna hans medarbetare är mig
välbekant, och jag kan borga för hans pålitlighet. Jag
började med att säga, att vi fått en mängd upplysningar
om Wallenberg, men icke desto mindre voro intresserade
av varje uppslag. Det föreliggande stämde ej helt med
de tidigare men borde dock fullföljas. Under det därpå
följande samtalet - varunder jag i allo iakttog Dina

instruktioner - framkom

- a) att ingen av de båda kände till att en kontingent om "100 - 120 ungrare, varav cirka 80% judar", nyligen skulle ha återvänt från Sverdlovsk,
- b) att däremot min information om gruppen om 780 ungrare var riktig,
- c) att denna dock omfattade blott fyra judar, samt
- d) att herr Katz' medarbetare sammanträffat och talat med en av dessa (en läkare).

Det bestämdes, att herr Katz' medarbetare primo ånyo skulle åvägabringa ett sammanträffande med läkaren och i allmänna ordalag föra på tal dels frågan huruvida några ungerska judar från Sverdlovsk-trakten nyligen återvänt till Ungern, dels namnet Wallenberg, sådant det nyligen aktualiserats i världspressen genom tyska krigsfångeuttalanden. Min medhjälpare skulle därjämte secundo via adressen Rodolph tér 6 diskret söka utröna, huruvida de tre damerna Kola alltjämt befunno sig där eller annorstädes; vi föreställa oss nämligen att Weiss' båda ungerska vänner - därest de återvänt till Budapest - kanske uppsökt huset, där de haft bekanta 1944 - 45. Detta utrönande kunde ske utan kontakttagande med någon annan person. När dessa båda åtgärder vidtagits, kommer min medhjälpare, att taga kontakt med mig för rapport och för eventuellt förnyade instruktioner. Han har bemärkt att skyndsamhet är av nölen utan tagande av risker.

Till åttlydnad av Dina instruktioner har jag ej ansett mig böra tillgripa telegramvägen för denna preliminära rapport utan sparar den för framtida, mera brådskande behov.

Jag hoppas då kunna återkomma med något positivt samt med begäran om tillstånd att inleda fältarbetet. Vid telegrafisk kontakt kommer jag att använda täckordet Josef för min medarbetare och Erwe för Wallenberg.

- x) Kabs:s anm.: I mitt bläckbrev med namnlistan från Lorentzon varnade jag betr. ledfrågor och hänvisade till vårt cirkulär ang. förhörsmetoder.

Avskrift av strängt förtroligt handbrev från
herr D. v. Medzey, Oslo, till sekr. Lorentzon,
dagtecknat den 17 december 1955.

Åberopande Edert handbrev den 10 dennes ber jag få
återställa de två hitsända fotografierna.

Jag kan tyvärr icke komma ihåg, att jag haft med herr
Hermann Weiss att göra, vilket naturligtvis icke utesluter,
att jag helt flyktigt sett eller träffat honom. För att ge
en antydning om situationen ber jag få påpeka, att jag egent-
ligen endast behandlade de personers ärenden, som ansökt om
provisoriska pass. Om jag minns rätt så utskrevs 649 sådan
pass på beskickningen (således icke på Wallenbergs avdelning.
De övriga tiotusenden som ansökt om s.k. skyddspass, besökt
Wallenbergs "avdelning C:s" huvudkontor på Minerva-utca 1 B
(bredvid beskickningshotellet på Gellért-berg). Avdelning
C, d.v.s. Wallenberg, hade, om jag icke misstar mig, cirka
300 "anställda", av vilka jag kände kanske 50 personer.
Resten av Wallenbergs "stab" arbetade på ett flertal olika
ställen, vilka jag kanske aldrig besökt.

Valdemar Langlets s.k. "Röda-kors-avdelning" arbetade
någonstans på Horánszky-utca. Det är möjligt, att denna av-
delning hade kontor även på Uellöi-út, men jag vet icke var
Hans klientel kände jag absolut icke till.

Då en tysk medborgare knappast kunde räkna med att er-
hålla "skydd" från någon svensk organisations sida på andra
grunder än den rent humanitära, förmodar jag, att Weiss sök-
och möjligen erhållit något intyg av herr Langlet eller han
avdelning.

Jag beklagar livligt, att jag icke är i stånd att iden-
tifiera herr Weiss.

Från Budapest

Avsant den 21/12 1955 kl. 2020

Inkom den 22/12 1955 kl. 0030

Utskrivet i 4 ex. Detta är ex. nr

2

*Tamper, fält
fars.*

43.

För Kabinetssekreteraren personligen. Mitt brev den 15. Läkaren under Primo hittills oanträffbar. Damerna under Secunda spårade till ny adress i Budapest, men en av döttrarna är numera journalist, varför Josef ej är beredd att upptaga kontakt. Han söker för närvarande utfinna huruvida modern utan risk kan approcheras. Hemställer om bemyndigande att låta honom kontakta modern, därest han själv bedömer dylikt tillrädligt. Med hänsyn till dessa tunna trådar ifrågasättes möjligheten uppmärksamma Weiss att resa till Budapest, såsom han själv planerat. Eventuell kontakt med beskickningen får då äga rum endast via Josef.

Bonde

KOPIA KOPIN

Avskrift av chifftertelegram från UD till
beskickningen i Budapest nr 28, 22.12.55.

Edert 43.

Avvakta före varje kontakttagande Lund-
bergs bläckbrev. Ytterst farligt, om det
läcker, att en svensk efterforskas. Stude-
ra vidare cirkulär 172, 24 oktober 1955.
Härefter kan modern kontaktas uteslutande
för utrönande, om några judar återvänt från
Sovjet. Undvik dra uppmärksamhet på kontak-
terna med israeliterna.

Stockholm den 28 december 1955.
Personligt och strängt förtroligt.

Broder,

I anslutning till mitt bläckbrev den 20 innevarande december vill jag icke underlåta att ännu en gång fästa Din uppmärksamhet på vissa riskmoment, som är förknippade med handläggningen av Erwe-ärendet. Mot dessa risker måste vi, som arbeta med ärendet, gardera oss på alla tänkbara sätt, då en läcka skulle kunna äventyra hela saken. Det är givet att ryssarna icke kunnat undgå att observera det omfattande efterforskningsarbete, som vi bedrivit och för övrigt ha vi icke stuckit under stol med detta. Det är därför att förmoda, att ryssarna och folkdemokratierna nu koncentrera sig på att söka utröna hur mycket vi i själva verket vet - kanske rent av i syfte att kunna utställa en sent daterad dödsattest. En tänkbar arbetsmetod härför är givetvis insättandet av provokatörer. Då Weiss på eget initiativ approcherat oss och hans vittnesmål dessutom är sensationellt vad tidsfaktorn (sommar-1955) beträffar, är det ingalunda uteslutet att han utsänts i provokatoriska avsikter. Det är därför att förmoda, att Din beskickning nu ställts under skärpt övervakning eller kan komma att bli det, om man förstår att något är i görningen. Med hänsyn till de risker som ungerska medborgare löper vid kontakttagandet och med tanke på att det kan läcka ut att vi icke för närvarande vet var Erwe befinner sig, förstår Du säkert varför jag vill lägga Dig varmt om hjärtat att iakttaga den största

Chargé d'Affaires Greve B o n d e ,
B u d a p e s t .
- - - - -

27.12.55
ex/10 - 16

försiktighet. Främst vill jag då erinra om följande punkter:

- 1) Försök att inskränka besöken hos israeliterna till ett minimum och för samtalen helst utomhus eller i en noggrant undersökt bil.
- 2) Vid "förhör" med vittnen får icke Erwe omnämnas utan vederbörande bör endast tillfrågas om de i fångenskapen sammanträffat med personer, som voro med i Budapest 1944-1945. Vid jakande svar bör frågan ställas, om bland dessa befunnit sig några mera kända personer eller utlänningar. Det är troligt att åtminstone judiska vittnen, som träffat Erwe, då erinrar sig detta utan att någon ledande fråga ställts.
- 3) Därest Du skulle märka att beskickningen står under bevakning, bör allt arbete i ärendet tills vidare inställas.

(Arne S. Lundberg)

Weiss

Avskrift av personligt och strängt förtroligt
handbrev från greve Bonde, Budapest, till kabi-
nettssekreterare Lundberg, dagtecknat den 2 januari 1956.

Jag ber att få erkänna mottagandet av dels
Ditt bläckbrev den 20 december med Lorentzons därtill
fogade p.m. av den 19.12., dels Ditt handbrev den
28 i samma månad.

Jag är tacksam för Dina anvisningar och råd
och skulle bara önska att deras tillämpning kunde
leda fram till ett säkert spår. I dag har jag haft
ett tredje möte med Josef. Det var negativt så till
vida, att den tidigare omnämnde judiske doktorn allt-
jämt ej dykit upp från sin okända adress. Upplysning-
arna om gamla fru Kola hade ej heller varit av den
natur, att han ännu vågat närma sig henne. Den journa-
listiska dottern tycks skrämma honom.

Vad beträffar namnen i Lorentzons p.m. före-
föll honom blott ett tänkbart, nämligen Biens. Emeller-
tid finge man ej glömma, att det i Budapest finnes
något hundratal personer med detta namn, ej heller att
flertalet av de från Sovjetunionen återkomna ungerska
judarna alltjämt befunno sig i läger för screening och
således voro oanträffbara.

Uppriktigt sagt tror jag ej att det kommer att visa
sig möjligt att med nuvarande uppslag komma fram till re-
sultat under iakttagande av sekretesskraven. Det försäk-
ras mig här överallt att den ungerska judendomen - för
vilken Wallenberg framstår såsom en helgonliknande martyr
vore beredd till snart sagt vilka uppoffringar som helst
för att kunna medverka till mysteriets upplärande.
Kunde det sålunda blott bli känt i deras kretsar att han
alltjämt efterforskas, skulle man kunna påräkna informa-
tioner från återvändande judar som sitta inne med dylika
men nu icke förstå, vilket värde de kunna ha för hans
tillrättaskaffande. Kan inte hans namn än en gång, som
så ofta förr, aktualiseras i den svenska pressen och
Radio Free Europe i anledning därav inspireras att taga

upp ämnet i sina ungerska utsändningar? Dessa avlyssnas girigt i alla radioapparater här i landet. Jag har mig väl bekant, vad man där hemma anser om R F E, och tror mig ej heller kunna komma med något uppslag, som ej redan övervägts av dem som sköta handläggningen av ärendet. Jag vill bara delge Dig, hur man kan tänka sig att under i Ungern rådande förhållanden få tag på en uppslagsända, där resultatet kan stå i rimlig proportion till de risker som åtgärden må innebära. Genom en aktion via R F E skulle blott bekräftas det för ryssarna redan kända faktum; att W. alltjämt efterforskas men intet behövar bli känt om, hur mycket vi i själva verket vet.

Kanhända är förslaget av för mig okänd anledning huvudlöst och ogenomförbart.

Såsom ursäkt kan jag blott anföra, att jag hyser ringa förhoppning om framgång med hjälp av för dagen till förfogande stående uppslag.

H. W. S.

Avskrift av strängt förtroligt handbrev från
konsul Berg, Genua, till sekreterare Lorentzon,
dagtecknat den 16 januari 1956.

Med anledning av Edert handbrev den 10
sistlidne december får jag tyvärr meddela, att jag icke
kan erinra mig utseendet på något av de två fotografier
som tillställts mig. Fotografierna återgår härjämte.

Däremot vet jag att Wallenberg erhöll
ett betydande stöd från den förmögna industrifamiljen
Weiss i Budapest - tyska släkten Krupps ungerska motsva-
righet. Även Himmlers specielle kontrollant av familjen
Weiss - vilken var installerad i firman Manfred Weiss'
kontor mitt emot det stora hotellet Dunapalota - torde
ha bistått Wallenberg i kritiska lägen.

Huruvida ifrågsvarande Hermann Weiss
tillhör ovannämnda familj Weiss i Budapest vet jag däremot
inte.

Stockholm den 17 januari 1956.

Personligt och strängt förtroligt.

sjöborgsutredningen

Broder,

Åberopande handbrev den 2 januari 1956 vill jag endast framföra ett par synpunkter, som är baserade på tidigare erfarenheter just från Din beskickning.

Vid ett tillfälle liknande den situation i vilken vi nu befinner oss utnyttjade vi genom israelitiska beskickningen vissa kontakter, vilket ledde till stora svårigheter. Sålunda blev vissa kontaktmän arresterade och beskickningsmedlemmarna ställda under bevakning av den ungerska polisen. Detta skedde trots att alla tänkbara försiktighetsåtgärder hade vidtagits.

En radioutsändning i Radio Free Europe skulle, hur oskyldigt den än vore formulerad, leda till att ungerska vederbörande med sin notoriska misstänksamhet skulle anse den vara inspirerad från svenskt håll. Detta skulle sannolikt leda till att ungerska polisen utsände provokatörer, som diktade upp felaktiga historier samt att beskickningen och dess medlemmar bleve satta under skärpt bevakning. Vidare skulle säkert en hel del välmenande judar söka upp Dig och komma med vittnesmål från tiden 1944-45, som vore tämligen värde lösa. Därest icke redan radioutsändningen väckt de ungerska myndigheternas misstänksamhet, skulle denna "ström" av vittnen draga uppmärksamheten till beskickningen med allt vad detta innebär.

Du har visserligen rätt i att vi därigenom

Chargé d'Affaires Greve B o n d e ,

B u d a p e s t .

- - - - -

riskera att även värdefulla vittnesmål gå förlorade och jag är därför av den meningen, att en utsändning i RFE måhända bör ske vid ett senare tillfälle, dock först sedan alla andra utvägar är utnyttjade.

Du nämner i Ditt brev, att de återvända ungerska judarna för närvarande befinner sig i läger för "screening". Under sådana omständigheter torde vi i första hand få avvakta att de utsläppas från detta läger och i möjligaste mån söka kartlägga vilka dessa judar är och tidpunkten för deras återkomst till Ungern. Det är väl sannolikt, att israelitiska, vederbörande och de ungerska judarna själva på eget initiativ är intresserade för de återvända judarna, som befinner sig i det ungerska lägret och försöker få upplysningar om dessa och att på så sätt deras intressen sammanfaller med våra.

Jag får därför be Dig, att i görligaste mån undersöka hur härmed förhåller sig och är jag alltid intresserad av att få taga del av alla Dina uppslag och förslag i detta ärende.

(Arne S. Lundberg)

J. L.

Stockholm den 26 januari 1956.

Strängt förtroligt.

Broder,

Åberopande handbrev den 24 januari 1956 angående den ungerske juden Philip Fischer ber jag få meddela, att vi här icke någonsin hört talas om Fischer. Med anledning av att det icke är uteslutet, att det Weisska spåret, om vilket jag förmodar att Bonde orienterat Dig, är falskt eller provokatoriskt, ha vi största anledning att gå försiktigt fram i denna sak. Det är därför synnerligen angeläget att snarast få erfara ytterligare detaljer om Philip Fischer. Har denne varit i rysk fångenskap? Har han i så fall vistats i Kolyma? Kan Josef garantera för Fischers pålitlighet? Överhuvudtaget intresserar oss alla detaljupplysningar om Fischer person och bakgrund.

Till sist men icke minst förefaller oss den omständigheten att Fischer har möjlighet att utresa från Ungern och bosätta sig i Wien något besynnerlig.

Med anledning av vad som ovan framförts får vi be Dig tillsevidare icke taga kontakt med Fischer. Skulle Du bli ställd inför ett *faite accomplie* i form av att Fischer besöker beskickningen, bör Du ställa Dig ovetande till det Weisska spåret och endast notera vad Fischer har att förtälja. Får jag be Dig att så snart sig göra låter diskutera denna fråga med Bonde, då det ju trots vad som ovan anförts kan hända, att Fischer är en oförvitlig person och att vi genom att ställa oss oförstående stöta bort ett värdefullt vittne.

Lorentzon

Förste Beskickningssekreterare Braunerhielm,

W i e n .

- - - - -

P.S. Detta brev är skrivet med förutsättning att Fischer

har med det Weisska spåret att göra. Skulle så icke vara
fallet, torde Du och Bonde dock benäget vilja beakta de
ovan anförda försiktighetsåtgärderna. Bonde har idag tele-
grafiskt underrättats.

L. n.

H. Weiss

Avskrift av chiffrertelegram från UD till
beskickningen i Budapest, nr 1,
avsänt den 26.1.56.

För Bonde från Kabinetssekreteraren.
Av Braunerhielm erfarit spåret Philip
Fischer. Vad kan Fischer tänkas veta?
Har denne varit i rysk fångenskap och i
så fall Kolyma? Anser Josef Fischer på-
litlig och hur kan han i så fall lämna
Ungern? Tag icke kontakt Fischer innan
dessa frågor klarlagts. Braunerhielm under-
rättad med kurir idag. Telegrafera.

Herrn Weiss
den 27 jan. 56

Lorentzon/AE

CHIFFER

BUD

P

2

Svensk

B u d a p e s t

För Bonde från kab.sekr.

Haft samtal med Allard om Ditt aktuella spår och får
bedja Dig diskutera frågan med Allard efter dennes återkomst
Wien 10 februari

Cabinet.

Chiffertelegram (BUD)
Budapest

Från 27 / 1 19 56 kl. 1637
Avsant den 28 / 1 19 56 kl. 0825
Inkom den
Utskrivet i 4 ex. Detta är ex. nr 2

P 2 E u I

7. 11. 20

3.

För Kabinettssekreteraren.

Josef uppgivit, att Fischer varit i rysk fångenskap troligen i Östsibirien, varför jag utan kännedom om vad EF kan tänkas veta bedömt uppslaget böra provas. EF sitter alltjämt i läger i östra Ungern och kan därför icke kontaktas. EF, som skriftligen hos österrikiska beskickningen här hävdar österrikiskt medborgarskap, uppgiver att ungerska myndigheterna skulle avse låta honom lämna landet inom kort. Beträffande pålitligheten intet bekant, varför kontakten avsetts tagas först när EF kommit till Wien. Anger orienterats av mig jämväl om ovanstående den 20 dennes.

Bonde.

KOPIA KOPIA

Handwritten: J. W. W.

Avskrift av personligt och strängt förtroligt
handbrev från greve Bonde till kabinettssekreteraren
Lundberg, dagtecknat Budapest den 31 januari 1956.

Jag ber att få tacka för Ditt personliga och strängt förtroliga brev den 17 dennes, vars synpunkter äro av stort värde för mig.

1. I vad avser mina ursprungliga ledtrådar (den judiske doktorn samt familjen Kola) finnes för dagen tyvärr intet positivt att meddela. Josef börjar tro att doktorn, som vid deras första och andra samtal i början av december sagt sig skola återuppsöka honom, råkat illa ut; myndigheterna ha ögonen på alla dem som återkommit från sovjetisk fångenskap och slå blint omkring sig med häktningar m.m. Alla äro skräckslagna. Som exempel kan jag nämna, att jag härförleden inspirerade en gammal dam att endast fråga sin brorson - som jag på annat håll erfarit just skulle ha återvänt från Östsibirien - i vilken trakt han vistats; damen sade mig senare att brorsonen vägrat svara henne under motivering att han för sin egen skull ej vågade nämna därom till någon samt att det för henne själv vore bättre att intet veta. Jag har hört uppgivas, att de flesta återkomna skrämt till liknande tystnad.

2. I mina försök att med Josefs bistånd inringa det fåtal judar som successivt utsläppas från "screening"-läger, fick jag upp den Philip Fischer, varom vi nyligen växlat meddelanden. Jag beklagar, att dessa nödvändiggjorts, därigenom att Braunerhielm uppenbarligen ej delgivit Dig den fullständiga orientering, som jag lämnade Anger vid mitt besök i Wien. I övrigt (jfr. sista stycket i Ditt brev) är tyvärr att konstatera, att med undantag för den förut nämnde doktorn ingen enda av de från öster återkomna och hittills "screenade" judarna (uppgående till högst ett dussintal) uppsökt israeliska beskickningen. Josef anger detta bero på dels det ringa antalet, dels rädslan för repressalier från den ungerska polisen. I den mån någon skulle dyka upp eller eljest låta

höra av sig, har Josef lovat bevaka vårt intresse.

3. Jag har jämväl gripit tillfället att återbringa diskret kontakt med en grupp om 7 tysk-ungerska krigsfångar, som tillsammans med 48 olycksbröder i november anlände till Ungern; av de senare sitta 5 alltså i fängelse, under det att de 43 ha bosatt sig här i landet. De 7 - som den 20 dennes lämnade Ungern f.v.b. till Västtyskland - hade emellertid intet av intresse att berätta, enär de blott vistats i europeiska Sovjetunionen och varit samman endast med tyskar, ungare och rumäner. Anledning saknas alltså att via Bonn uppsöka dem för vidare utfrågning. A toutes fins utiles behåller jag dock t.v. deras tysklandsadresser.

4. Katz menar, att en nästan lika effektiv "radioappell" som på ungerska via RFE i stället kunde ske på engelska via BBC; en sådan skulle möjligen vara ägnad att väcka mindre misstänksamhet hos ungerska vederbörande.

5. Katz och Josef säga mig att de, närhelst ett riskfritt tillfälle därtill yppade sig, under samtal med sina ungerska stamfränder plägade föra på tal händelserna här 1944-45, varvid samtalet ofta fölle på Erwe. Hittills hade dock ingen positiv reaktion eller någon upplysning av minsta värde framkommit. Själv har jag samma erfarenhet. Vare sig jag sammanträffar med gamla vänner och bekanta från min förkrigstid här eller med nya förbindelser, föra dessa ofta själva in samtalet på händelserna här 1944-45 och därmed på Erwe. Utan att någonsin ha ställt onödiga frågor har jag fått till livs blott en mängd hypoteser och fantasier men aldrig något av värde.

H. Weiss

Stockholm den 11 februari 1956.

Strängt förtroligt.

Broder,

Såsom Du säkerligen observerat i dagspressen har vi i Sverige från sovjettrysk fångenskap mottagit statslöse f.d. svenske medborgaren Nils Bringentoff, vilken f.n. vistas i ett läger för utlänningar i trakten av Malmö. Bringentoff har vid förhör i lägret uppgivit bl.a. följande.

"Bringentoff hade under sin vistelse i olika straffanstalter i Sovjetunionen icke själv träffat eller samtalat med någon svensk, dansk eller norsk medborgare. Däremot hade han under vistelsen i lägret Solikamsk i Molotovdistriktet på sommaren och hösten 1954 varit tillsammans med en tysk diplomingenjör Staudenmeijer, som bl.a. omtalat, att han i ett läger träffat en svensk medborgare. Staudenmeijer, som på sin tid var anställd hos den tyska firman Siemens & Schuckert, hade kommit till Sovjetunionen som frivillig arbetskraft efter kriget i enlighet med en mellan Sovjetunionen och Tyskland träffad överenskommelse om lån av tysk arbetskraft. Han hade som diplomingenjör haft hög lön i Sovjetunionen och även i övrigt haft en del förmåner i sitt arbete, tills han troligen på grund av olämpliga uttalanden om Sovjetunionen ådömts 10 års vistelse i förbättrings- och arbetsläger. Under någon samvaro berättade Staudenmeijer, att han under sin vistelse i något läger i Kolymadistriktet

Envoyén K u m l i n ,
Bonn, p,t. Köln.

träffat en svensk medborgare, som enligt egen uppgift förberedde flykt till Alaska för att den vägen komma över till Sverige så småningom. Svensken hade för ändamålet själv tillverkat skidor och snöskor. Han hade varit händig med sådant. Staudenmeijer nämnde såvitt Bringentoff nu kunde erinra sig aldrig svenskens namn. Bringentoff sade farväl till Staudenmeijer i troligen augusti månad 1955, då denne tillsammans med andra tyska medborgare med tåg avreste i riktning mot Sverdlovsk till ett repatrieringsläger. Denna plötsliga borttransport av tyska fångar skedde i omedelbar anslutning till kansler Adenauers besök i Sovjetunionen hösten 1955. Bringentoff trodde därför, att Staudenmeijer återvänt till Tyskland vid detta laget.

Staudenmeijer beskrives: Över 50 år, omkring 170 cm.lång, magerlagd. troligen gråsprängd, slätrakad."

Såsom Du ser leder Staudenmeijers spår till Kolymaområdet, dit ju även Hermann Weiss' spår leder. Vi har ännu icke kunnat klarlägga om Weiss' och Bringentoffs uppgifter är korrekta eller om de båda herrarna eller någon av dem är att hänföra till kategorien av agents provocateurs. Vi försöker nu kontrollera vissa uppgifter, och får jag bedja Dig söka följa det staudenmeijerska spåret.

Av intresse vore i första hand att få erfara, om Röda korsets Suchdienst känner till något om Staudenmeijer och om denne tidigare varit anställd hos Siemens & Schuckert. Det är väl knappast sannolikt, att Suchdienst har någon uppgift om Staudenmeijer, då det icke torde föreligga något "Suchantrag" för en person, som frivilligt tagit anställning i Sovjetunionen. Vidare vore det av stort intresse att få veta, vad det är för ett avtal mellan Sovjetunionen och Tyskland som reglerat överförandet av frivillig tysk arbetskraft till Sovjetunionen. Det torde väl här handla om ett avtal mellan Sovjetunionen och DDR. Det kan väl dock tänkas, att Staudenmeijer, därest han icke redan repatrierats, kommer att ingå bland de personer som frivilligt tagit anställning i Ryssland, och som enligt uppgifter i tysk press på sistone kommer att återsändas till Tyskland. Om Staudenmeijer repatrierats eller kommer att repatrieras är det väl sannolikt, att han kommer att söka sig till Västtyskland efter den behandling som han rönt i Sovjetunionen.

Det är icke utan att parallellismen mellan Weiss' och Staudenmeijers utsagor fört oss in på tanken, att ryssarna vilja att vi

skall bedja dem undersöka lägren i Kolymadistriktet, antingen i avsikt att de inom detta stora område skulle "hitta" Wallenberg i syfte att sedan sända hem honom, eller, vad värre är, att de genom en sådan svensk begäran söka få belägg för att vi icke vet var Wallenberg befunnit sig under de senaste åren.

Med anledning härav är vi såsom alltid synnerligen angelägna om den största diskretion, men anser dock att spåret är av den art, att det är väl värt mödan, att det blir noggrant kontrollerat.

/u/ Arne S. Lundberg

Wien den 17 februari 1956.

ang. Philip Fischer.

Nr 100

HP 1. Strängt förtrolig.

Till Hans Excellens Herr Ministern för Utrikes Ärendena.

Ehuru jag erfarit, att Chargé d'Affaires Bonde numera lämnat departementet ytterligare upplysningar rörande Philip Fischer, får jag vördsamt, efter ett samtal med Bonde, lämna en kort redogörelse om, vad som förevarit i denna sak, för att sammanhanget skall bli fullt klart.

Bonde hade genom sin kontaktman "Josef" erfarit, att bland de ungerska judar, som återkommit från sovjetrisk fångenskap, funnes en grupp på 8 å 10 personer, som sannolikt varit i Ostsibirien och som närmast kommit från Sverdlovsk. Det föreföll möjligt, att de av Weiss åsyftade personerna befunno sig i denna grupp. Dessa judar hade vid ankomsten förts till ett ungerskt uppsamlingsläger och man visste icke, huruvida de ännu frigivits därifrån.

Senare hade "Josef" meddelat, att han erhållit kännedom om ytterligare en person vid namn Philip Fischer, vilken ävenledes nyligen frigivits ur sovjetisk fångenskap. Denne tillhörde, såvitt bekant, dock icke den ovannämnda gruppen från Sverdlovsk och det ansågs ovisst, om han över huvud varit i Ostsibirien, ehuru detta dock ingalunda vore uteslutet.

"Josef" hade sig vidare bekant, att Fischer önskade begiva sig till en broder i Wien och att han torde komma att få ungerskt utresetillstånd, enär han tillfångatagits av ryssarna under ett uppehåll i Österrike. Den österrikiska beskickningen i Budapest hade sedermera bekräftat, att Fischer sökt visum för Österrike och att ansökan troligen komme att beviljas.

Beskickningen har satt sig i förbindelse med vederbörande avdelning i inrikesministeriet, som meddelat, att Fischer erhållit inresevisering och den 16 februari anlant till Österrike. Man lovade att snarast möjligt anordna sedvanligt förhör med mannen i syfte att utröna bl.a., var i Sovjetunionen han hållits fängslad och samtidigt söka bilda sig en uppfattning om hans politiska inställning och allmänna karaktär, varefter beskickningen kommer att underrättas. Ministeriet förklarade sig vidare berett att undersöka, huruvida österrikiska medborgare över huvud taget på senare tid återkommit från Kolyma eller andra ostsibiriska läger.

Först sedan jag erhållit sistnämnda uppgifter genom inrikesministeriet, blir det möjligt att taga ställning till frågan, huruvida beskickningen - direkt eller genom någon mellanhand - bör taga kontakt med Fischer.

Sven Allard

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Chiffertelegram (BUD.)

Från Wien

Avsant den telex 19 kl.

Inkom den 4 / 4 19 56 kl. 1635

Utskrivet i 4 ex. Detta är ex. nr 3

10.

Vår skrivelse 100. För Kabinettssekreteraren
Fischer vid polisförhör uppgivit sig suttit
i Lemberg från juni 1950 till november 1955.
Synes ej hava varit i Kolyma. Har ~~ej~~ nämnt Wal-
lenberg. Polisprotokollet kurirsändes i morgon.

Anger.

KOPIA KOPIA

5.4.56

CHIFFER
PUD

sjöborgsutredningen

P

2

Eu^I

Svensk
Moskva.

Lorentzon från Hammarskjöld. Anger telar att Fischer vid polisförhör uppgivit "sig suttit i Lemberg från juni 1950 till november 1955. Synes ej hava varit i Kolyma. Har ej nämnt Wallenberg." Tela om polisprotokollen vilka väntas hit idag skola sändas Moskva.

Tjänsteanmärkning: Om Lorentzon lämnat Moskva skall detta telegram brännas.

Cabinet

H. Weiss

Philipp Fischer.

100 B.17.2.56.

Wien den 5 april 1956.

Nr 209

1 bil.

HP 1. Strängt förtrolig.

Till Hans Excellens Herr Ministern för Utrikes Ärendena.

./. Härmed får jag vördsamt i avskrift insända protokoll över en av österrikiska säkerhetspolisen verkställd utredning rörande Philipp Fischer och dennes fångenskap i Sovjetunionen, vilket för strängt förtroligt bruk ställts till beskickningens förfogande.

Såsom därav framgår, har Fischer vid förhör uppgivit, att han häktades i Vöslau den 21 mars 1950 av sovjetryska soldater, bl.a. enär han hade inlett förhandlingar med en sovjetrysk officer om utsmuggling från Ungern av en släkting. Han dömdes av den sovjetryska krigsrätten i Baden till 25 års straffarbete och fördes till Lemberg, dit han anlände den 3 juli samma år. Ehuru förhørsprotokollet på denna punkt icke är fullt tydligt, synes Fischer hava suttit i fängläger i Lemberg ända till den 14 november 1955, då han repatrierades till Unger tillsammans med 650 ungerska medborgare. Enligt beskickningens erfarenhet förekommer icke sällan missförstånd och felaktigheter i österrikiska polisprotokoll av föreliggande slag. Det är därför icke alldeles otänkbart, att Fischer även suttit i fångelser eller fängläger i Sovjetunionen, men att polisen glömt fråga honom härom eller missuppfattat honom på denna punkt.

Fischer har under förhöret även lämnat upplysningar

om ett antal andra fångar, som han under fångenskapen skall hava "sett". Flertalet av dessa skola 1952 hava befunnit sig i Butirka och om Fischer blott varit i Lemberg kan han naturligtvis endast hava andrahandsuppgifter om dessa personer. De flesta av dessa voro tyska officerare. Fischer har för polisen nämnt namnet på endast tvenne ungrare, varav den ene avled i Sverdlovsk 1955 och den andre befinner sig bland dem, som återkommit till Ungern.

Jag vill påpeka, att den under punkt 14 omnämnde von Schwab tydligtvis är identisk med Rudolf Winter von Schwag i Linz, vilken redan hörts av beskickningen (jfr 798 B.28.11.55).

Fischer har under polisförhören icke nämnt något om svenska fångar i Sovjetunionen. Han har icke heller sagt något om ungrare, som återkommit från Kolyma.

Beträffande Fischers tillförlitlighet nämnes i protokollet endast, att han i juli 1946 tog sig över från Budapest till Wien utan att innehava resepass samt att han vid tvenne tillfällen 1946 och 1947 varit häktad såsom misstänkt för valutaförseelse respektive smyghandel. Han synes dock båda gångerna hava frikänts.

Jag får vördsamt anhålla om meddelande, om, huruvida beskickningen skall höra Fischer samt vilka av de av Fischer redan lämnade uppgifterna, som departementet vid ett dylikt förhör önskar få förtydligade.

Per Anger

Avskrift.

I n f o r m a t i o n .

Im Zuge einer Erhebung im Mai 1950 gelangte zur Kenntnis, dass ein Philipp F i s c h e r, Kaufmann, 14.2.1911 in Vac (Ungarn) geboren, staatenlos, mos., verw., Wien 13., Speisingerstrasse 31 wohnhaft gewesen, seit 21.3.1950 abgänglich war. Sein Bruder, Majer F i s c h e r, gab damals über Befragen an, Philipp Fischer wäre am 20.3.1950 mit einem Freund zu einer befreundeten Dame nach Baden gefahren. Am selben Abend wären die beiden von der russischen Besatzungsmacht bei einer Razzia festgenommen worden. Der unbekannte Freund hätte einen polnischen Reisepass für Israel bei sich gehabt und wäre am nächsten Tag wieder freigelassen worden. Von diesem Freund habe Majer Fischer nachher erfahren, dass sein Bruder verdächtigt werde, Spionagedienste für eine alliierte Macht zu leisten. Majer Fischer habe deshalb keine Abgängigkeitsanzeige erstattet, weil ihm von dem Freund seines Bruders mitgeteilt worden sei, dass sein Bruder bald entlassen werden wird. Im Februar 1951 konnte noch in Erfahrung gebracht werden, dass es sich bei dem erwähnten unbekannten Freund des Philipp FISCHER um den polnischen Staatsbürger Samuel F i s c h f e d e r, 25.11.1906 geb., Wien VII., Neubaugasse 25/17 wohnhaft gewesen, handelte. (Fischfeder soll inzwischen in Israel gestorben sein). Fischfeder gab an, er kenne Fischer bereits aus Ungarn und sei mit ihm auch in Wien in Kaffeehäusern öfters zusammengekommen. Im März 1950 wären sie mit einem Bekannten, der einen Wagen besass und dessen Namen er nicht nennen wollte, nach Vöslau gefahren. Auf der Rückfahrt wären sie ca. 2 bis 3 km ausserhalb des Ortes von einer Streife der russischen Besatzungsmacht angehalten und zur Ausweisleistung aufgefordert worden. Während sich Fischfeder mit einem polnischen Reisepass und der Bekannte mit einem Personalausweis legitimierten, hätte Philipp Fischer seinen IRO-Ausweis hergezeigt. Die Angehaltenen wären zur Kommandantur nach Baden gebracht und dort befragt worden. Nach zirka 4 bis 5 Stunden durften Fischfeder und der Wagenbesitzer wieder nach Hause gehen. Die Russen hätten jedoch erklärt, dass auch Fischer

am nächsten Tag entlassen werde. Seither konnte bis zum Februar 1956 über den verschwundenen Philipp F i s c h e r nichts mehr in Erfahrung gebracht werden.

Am 15. Februar 1956 teilte das Bundeskanzleramt, Auswärtige Angelegenheiten, dem Bundesministerium für Inneres telefonisch mit, dass laut Telegramm der Österr. Gesandtschaft in Budapest der aus der sowjetischen Haft nach Ungarn entlassene Philipp F i s c h e r am 16.2.1956 um 14.00 Uhr in Hegyeshalom den Österr. Behörden übergeben werde. Bei seiner im März 1956 erfolgten Einvernahme gab Philipp Fischer folgendes an: Im Jahre 1949 habe er durch einen polnischen Staatsbürger, dessen Name ihm nicht mehr bekannt sei, in einem Kafeehaus einen gewissen Karl V o g e l kennengelernt. Vogel hätte ihm erklärt, er sei mit Hilfe eines Russen in der Lage, Personen aus Ungarn nach Österreich zu bringen. Da Fischer einem in Ungarn befindlichen Cousin helfen wollte, nach Österreich zu kommen, sei er einmal zu Vogel, der in Kottlingbrunn (oder Vöslau) in einer Villa wohnte, gefahren. Vogel hätte sich bereit erklärt, zu helfen, jedoch dafür Geld verlangt; es wäre daraufhin eine neuerliche Zusammenkunft mit Vogel am 20.3.1950, um 20 Uhr, in der Villa des Vogel vereinbart worden. An diesem Tage sei Fischer mit dem Wagen eines polnischen Staatsbürgers in dessen Begleitung nach Kottlingbrunn gefahren. In der Wohnung des Vogel hätte sich auch ein russischer Oberleutnant befunden, der erklärt habe, er werde zusammen mit V o g e l den Cousin Fischer's von Budapest nach Wien bringen. Er habe jedoch dafür gleichfalls Geld verlangt (Summe nicht mehr bekannt). Schliesslich wäre noch für den nächsten Tag ein Zusammentreffen in Wien 10., Favoritenstrasse vereinbart worden. Als er dann von Vogel in Richtung Wien wegfuhr, wäre der Wagen zirka 100 m von der Villa entfernt von russischen Soldaten angehalten und die Wageninsassen von zwei russischen Offizieren aufgefordert worden, sofort in die russischen Kommandantur zu kommen. Nach 3 Tagen sei er zur Kommandantur nach Baden gekommen und dort dem Kriegsgericht übergeben worden. Er wurde bezichtigt, Spionage für die Amerikaner betrieben, russischen Offizieren nach den USA verholfen und die Flucht einer Person von Ungarn nach Österreich vorbereitet zu haben und deshalb zu 25 Jahren Zwangsarbeit verurteilt. Anschliessend wäre er nach Neunkirchen und am 3.7.1950 nach Lemberg in ein Lager gekommen. Im Lager sei er bis 1954 mit politischen und kriminellen Häftlingen zusammen gewesen.

Ab diesem Zeitpunkt waren dann nur mehr politische Häftlinge im Lager. Im Oktober 1955 wurde ihm ein Schreiben vorgelegt, das er unterfertigen musste. Das Schreiben betraf seine Amnestie. Die Strafe wäre normalerweise am 20.3.1975 beendet gewesen. Am 14.11.1955 wurde er zusammen mit 650 Ungarn nach Ungarn abtransportiert und am 20.11.1955 den ungarischen Behörden übergeben. 400 davon waren amnestierte Gefangene und 250 wurden zur Absitzung ihrer Strafe in Ungarn der ungarischen Regierung übergeben. Fischer erklärte, er sei kein ungarischer Staatsbürger mehr, sondern habe sich bereits um die österreichische Staatsbürgerschaft beworben.

Philipp F i s c h e r wurde auch befragt, welche anderen Gefangenen er gesehen hat. Er gab hiezu folgendes an:

1. G o r d a y Otto, Ungar, ca. 27 Jahre alt, im Oktober 1955 im Lager Swerdlowsk gestorben.

2. N a g y Karol, Staatenloser, wurde 1949 in Wien verschleppt, zuletzt gesehen beim Heimtransport nach Ungarn, ist derzeit in Ungarn in Haft.

3. ein Österreicher, Name unbekannt, wird von den Russen als Staatenloser geführt, zuletzt gesehen November 1955 im Rayon Sulikam, soll eine Angehörige, namens Sophia Aratsch in Spritzendorf 2, Bez. Braunau am Inn haben.

4. S t a s Otto, Deutscher, ehemaliger Oberlttn. der Panzerwaffe, ca. 30 Jahre alt.

5. ein Hauptmann der französischen Besatzungsmacht in Wien, ca. 50 Jahre alt, hat in der Mariahilferstrasse gewohnt, wurde 1949 von den Russen im 4. Bezirk festgenommen und zu 25 Jahren wegen Spionage verurteilt, zuletzt 1952 im Gefängnis Butirka (Moskau) gesehen.

6. General W e i d l i n g, Deutscher, war Stadtkommandant von Berlin, 25 Jahre wegen Spionage, 1952 im Gefängnis Butirka gesehen.

7. Militärattaché General S p a l k e, aus Bukarest verschleppt, 25 Jahre wegen Spionage, 1952 im Gefängnis Butirka gesehen.

8. General S t r e c k e n b a c h, kämpfte nach Kriegsende noch in Lettland, wurde gefangengenommen und 1952 zum Tode verurteilt, 1952 im Gefängnis Butirka gesehen. Ob das Todesurteil vollstreckt wurde, ist nicht bekannt.

9. Sohn des Admirals F o r s t, war zuletzt Adju-

tant Hitlers verurteilt zu 25 Jahren wegen Kriegsverbrechen, 1952 im Gefängnis Butirka gesehen.

10. P i e c k Wilhelm, Deutscher, war Leibadjutant von Göbbels, nach dem Krieg aus Berlin verschleppt, verurteilt zu 25 Jahren 1952 im Gefängnis Butirka gesehen.

11. ein österreichischer General, wurde nach dem Kriegsende aus Wien I., Schottenring 10 oder 12 verschleppt, zu 25 Jahren verurteilt, 1952 im Gefängnis Butirka gesehen.

12. Oberst S c h m i d t, Deutscher, ca. 50 Jahre alt, nach dem Kriegsende aus Berlin verschleppt, 1952 im Gefängnis Butirka gesehen.

13. ein französischer Leutnant, sein Vater ist hoher Polizeibeamter in Marseille, wurde Ende 1948 gemeinsam mit seiner österr.Freundin aus Wien verschleppt. Die Freundin stammte aus Oberösterreich. Er bekam 25 Jahre und sie 10 Jahre Freiheitsentzug wegen Spionageverdachtes, 1952 im Gefängnis Butirka gesehen.

14. v. S c h w a b, US-Oberleutnant, österreichischer Abstammung, 1949 Kommandant der Stadt Linz, wurde von 2 österr.Lockspitzeln, die angaben, mit ihm ein Geschäft machen zu wollen, in Linz in ein Auto gelockt; als er bemerkte, dass er in die russische Zone gebracht werden sollte, setzte er sich zur Wehr, wurde jedoch hierbei am Kopf schwer verletzt. Ist am halben Körper gelähmt. Verurteilt zu 25 Jahren wegen Spionageverdacht. Hatte Frau und Kind in Linz. Wurde 1950 aus Baden nach Russland gebracht. Weiteres Schicksal unbekannt.

15. japanischer General, wurde zu Kriegsende mit Verhandlungen mit der UDSSR betraut, gefangengenommen und zu 25 Jahren verurteilt. 1952 im Gefängnis Butirka gesehen.

16. der Leibzahnarzt Hitlers, aus Berlin verschleppt, zu 25 Jahren verurteilt. 1952 im Gefängnis Butirka gesehen.

17. der Chef der Firma Zeiss-Ikon, ca. 60 Jahre alt, wurde zuerst aus Deutschland verschleppt, hat dann auf freiem Fuss eine Fabrik in Kiew aufgebaut, wurde dann wieder festgenommen und zu 25 Jahren wegen Spionage verurteilt. 1953 an einem Gefangenenwagen von Kiew nach Moskau gesehen.

18. B u t t e r, Vorname unbekannt, Deutscher, 1945 aus Berlin verschleppt, ca. 30 Jahre alt, Flugzeugbau-Ing., zuerst auf freiem Fuss gearbeitet, dann zu 25 Jahren wegen Spionageverdacht verurteilt. 1952 im Gefängnis Butirka gesehen.

Zur Person des Philipp F i s c h e r ist schliesslich noch zu bemerken, dass er im Juli 1946 ohne Reisepass von Budapest nach Wien kam. Noch im gleichen Jahr befand er sich wegen Verdachtes eines Devisenvergehens 3 Monate im Landesgericht in Favoriten in Haft, wurde jedoch freigesprochen. Auch vom Oktober 1947 bis Dezember 1947 befand er sich wegen Verdacht des Schleichhandels in Haft. Derzeit ist er in Wien I., Bauernmarkt 11/63 wohnhaft.

KUNGL. UTRIKES
DEPARTEMENTET

Chiffertelegram (BUD)

Wess
P 2. Eu I

Från Moskva.

Avsant den 6 / 4 19 56 kl. 09.15

Inkom den 6 / 4 19 56 kl. 10.50

Utskrivet i 3 ex. Detta är ex. nr 2.

244.

Edert chiffer 193. Lorentzon avreste med
statsministern.

Petri.

KOPIA KOPIA

Stockholm den 17 juli 1956.

Strängt förtroligt. 1 bil.

Broder,

./.

Såsom framgår av i avskrift bifogade handbrev från Arne Lundberg till Kumlin ha vi förutom den för Dig välkände Hermann Weiss ytterligare ett spår som pekar på att en svensk skulle ha vistats i Kolyma-distriktet. Den i handbrevet omnämnde Staudenmeijer torde enligt vad vi numera erfarit från beskickningen i Bonn vara identisk med Alfons Staudenmeijer, Sebastianstrasse 3, Ingolstadt/Donau. Han är född den 26.7. 1903 och till yrket diplomingenjör. Staudenmeijer bör höras så fort som möjligt, och för den skull får jag bedja Dig låta Braunerhielm på sätt Du finner lämpligt snarast begiva sig till Ingolstadt för att där på sedvanligt sätt höra Staudenmeijer. Du är givetvis oförhindrad att i de delar som Du finner lämpligt orientera Braunerhielm om Hermann Weiss' spår.

Braunerhielm bör tillrådas att iakttaga en viss försiktighet med Staudenmeijer, då vi ännu icke med säkerhet veta om Eringentoff är provokatör. Jag vore tacksam om resultatet av Braunerhielms resa kunde inberättas telegrafiskt.

/Sverker Åström/

Envoyén A l l a r d ,

Wien.